

ΑΡΧΑΙΑΕΛΛΗΝΙΚΑ **Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Πλάτωνα Πρωταγόρας ενότητα 4)

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχύ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τάς ἐκ γῆς τροφάς ἤϋρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχάς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθός ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής – πολιτικὴν γάρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική – ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθοῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; Νενέμηνται δὲ ὧδε· εἰς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοὶ καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θές παρ' ἐμοῦ τόν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως».

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να αποδώσετε στη νέα ελληνική τα χωρία: « Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι. . . ἄνθρωποις».

(Μονάδες 10)

B. Να γράψετε τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1. « Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχύ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τάς ἐκ γῆς τροφάς ἤϋρετο»: Να αναλύσετε τὴν φράση «θείας μετέσχε μοίρας» καὶ νὰ ἐξηγήσετε ποιες ωφέλειες προήλθαν ἀπὸ

τη συμμετοχή του ανθρώπου στη θεία μοίρα, σύμφωνα με το κείμενο που σας δίνεται.

(Μονάδες 10)

B2. α) Να ορίσετε τις έννοιες αιδούς και δίκης.

β) Να συγκρίνετε τον τρόπο συμμετοχής των ανθρώπων στην πολιτική αρετή με την αριστοτελική άποψη που ακολουθεί:

«Του λόγου όμως ο προορισμός είναι να κάνει φανερό τι είναι ωφέλιμο και τι βλαβερό και, άρα, τι είναι δίκαιο και τι άδικο· αυτό είναι, πράγματι, που ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα άλλα ζώα: μονάχα αυτός αντιλαμβάνεται το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο και όλα τα άλλα παρόμοια πράγματα – και, φυσικά, η συμμετοχή σε όλα αυτά είναι που κάνει την οικογένεια και την πόλη.» (Πολιτικά Αριστοτέλη, ενότητα 13)

(Μονάδες 10)

B3. Ποιες είναι οι πολιτικές αντιλήψεις του Πρωταγόρα, όπως προκύπτουν από το κείμενο Α, όσον αφορά τους λόγους ένταξης των ανθρώπων στην πολιτική κοινωνία και το σκοπό που καλείται αυτή να υπηρετήσει; Ποιες είναι οι απόψεις του Αριστοτέλη σχετικά με το ίδιο θέμα, όπως φαίνεται από τα παρακάτω χωρία:

«Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτάρκεια· συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως . . .» (Πολιτικά Αριστοτέλη, ενότητα 12) και «Είναι φυσική λοιπόν η τάση του ανθρώπου να συνυπάρχει μαζί με άλλους σε μια τέτοια κοινωνία.» (Πολιτικά Αριστοτέλη, ενότητα 14)

(Μονάδες 10)

B4. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Τι γνωρίζετε για την κριτική που ασκεί ο Σωκράτης στη σοφιστική μέθοδο της διάλεξης;

(Μονάδες 10)

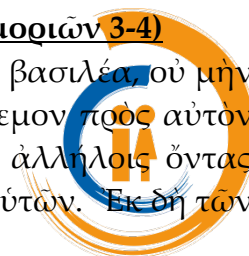
B5. α) *τέχνην, βωμούς, ύποδέσεις, συναγωγοί, ένδεής:* Από ποια ρήματα προέρχονται οι τύποι που σας δίνονται; Να γραφούν τα ρήματα στο α' ενικό οριστικής ενεστώτα.

β) *σκεδαννύμενοι, ήσαν, άπώλλυντο, διεφθείροντο, ίεναι:* Να γραφεί ένα ομόρριζο ή παράγωγο ουσιαστικό για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται στην αρχαία ή στη νέα ελληνική, απλό ή σύνθετο.

(Μονάδες 10)

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Δημοσθένους Περί τῶν Συμμοριῶν 3-4)

Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα, οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι· οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὀρῶ κοινὸς ἀλλήλοις ὄντας φίλους, ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας ἢ τισιν αὐτῶν. Ἐκ δὴ τῶν

τοιούτων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν ὅπως ἴση καὶ δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δ' ἅ προσήκει πάντα καὶ τοῦθ' ὑποκειῖσθαι. Ἦγοῦμαι γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργὲς γένοιτο καὶ σαφὲς ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, κἄν συμμαχήσαι καὶ χάριν μεγάλην ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις.

ὑπόκειμαι= τίθεμαι ως βάση

Γ1. Να αποδοθεί στη νέα ελληνική το κείμενο που δίνεται.

(Μονάδες 20)

Γ2. Να συμπληρώσετε τους ζητούμενους τύπους:

ἀπάντων: τη γενική ενικού του θηλυκού γένους

ἄρασθαι: το β' ενικό οριστικής ίδιου χρόνου ίδιας φωνής

ἀλλήλοις: την αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου

συμφέρειν: το γ' ενικό οριστικής μέλλοντα ίδιας φωνής

ἴση: τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό

παρασκευάζεσθαι: το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ίδιας φωνής

ἐναργὲς: την αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους

συμμαχήσαι: τον ίδιο τύπο στον παρακείμενο ίδιας φωνής

μεγάλην: τον ίδιο τύπο στον θετικό βαθμό στο αρσενικό γένος

ἔχειν: το β' ενικό ευκτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή

(Μονάδες 10)

Γ3. α) ἐχθρὸν, μόνοις, ἀλλήλοις, πολέμου, τηρεῖν: Να αναγνωριστούν πλήρως συντακτικά οι λέξεις που δίνονται.

Γ3. β) Ἦγοῦμαι γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργὲς γένοιτο καὶ σαφὲς. . . , κἄν συμμαχήσαι καὶ χάριν μεγάλην ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις: Να αναγνωριστεί το εἶδος του υποθετικού λόγου που σας δίνεται και να μετατραπεί στον ευθύ λόγο.

(Μονάδες 10)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ - ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ
ΑΘΑΝΑΣΙΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ - ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ -
ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ - ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

